

Sygn. akt I UK 530/16

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z odwołania S.S. i D.W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o ustalenie ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 października 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej S. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 września 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 23 września 2015 r. oddalił apelację
odwołującej się S.S. od wyroku Sądu Okręgowego w K. oddalającego odwołanie
S.S. i D. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.
stwierdzającej, że D.W. nie podlegała od 5 listopada 2012 r. ubezpieczeniom
społecznym jako pracownik w firmie L. z powodu pozorności zawartej umowy o
pracę.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła odwołująca się S. S. w całości.
Zarzucono naruszenie: (-) art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez jego
niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że umowa o pracę zawarta między
odwołującymi się była dotknięta wadą oświadczeń woli w postaci pozorności,
pomimo że D.W. była pracownikiem i w wykonaniu niniejszej umowy świadczyła
pracę na rzecz S.S. ; (-) art. 6 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że na
odwołujących się spoczywa ciężar dowodu w zakresie wykazania, że zawarta

między nimi umowa o pracę nie była pozorna, podczas gdy organ rentowy powinien wykazać pozorność umowy o pracę.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej ze względu na oczywiste naruszenie art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. oraz art. 6 k.c. w ten sposób, że traktuje umowę o pracę odwołujących się jako czynność prawną pozorną, mimo że w wykonaniu tej umowy praca była faktycznie świadczona, a ponadto organ rentowy, na którym spoczywa ciężar dowodu w zakresie pozorności umowy o pracę wiążącej odwołujące się, nie wykazał okoliczności potwierdzających, że oświadczenia stron umowy o pracę były dotknięte tą wadą. Zdaniem skarżącej stanowisko Sądu drugiej instancji jest sprzeczne z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem prawnym, że nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę ani działania w celu obejścia ustawy, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Skarżąca skargę kasacyjną opiera wyłącznie na przesłance jej oczywistej zasadności.

Przechodząc do oceny twierdzenia skarżącej o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ze względu na naruszenie przepisów prawa materialnego, celowym jest w pierwszej kolejności przypomnienie funkcji postępowania kasacyjnego, a następnie w tym kontekście wyjaśnienie, co należy rozumieć przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w myśl art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Rolą Sądu Najwyższego jako sądu kasacyjnego jest kontrolowanie prawidłowości zaskarżonych orzeczeń z punktu widzenia naruszeń prawa, z pominięciem – co do zasady – możliwości kontrolowania prawidłowości ustaleń

faktycznych, co wynika z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz 398¹³ § 2 k.p.c. (por. też wyrok SN z 24 marca 2009 r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281). Oznacza to, że każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczności z art. 393³ § 3 k.p.c., jest niedopuszczalny (zob. wyrok SN z 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975).

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy rozumieć sytuację, w której bez pogłębionej analizy zastosowanych przez sąd przepisów prawa i bez wnikania w szczegóły postępowania dowodowego dla oceny naruszenia przepisów prawa, można stwierdzić zasadność przytoczonych podstaw kasacyjnych; oczywista zasadność skargi kasacyjnej zwykle wynika z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa (por. postanowienie SN z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, LEX nr 898439). Oznacza to, że skarżąca, powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, powinna wykazać, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi – to jest wskazać w czym w jej ocenie wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Ponadto, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy wykazanie usprawiedliwionej podstawy, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania, skarżąca powinna wykazać kwalifikowaną postać tego naruszenia polegającą na jego oczywistości (por. postanowienie SN z 26 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Jednocześnie należy podkreślić, że przy tej przesłance przedsądu bada się stosowanie prawa w odniesieniu do konkretnego stanu faktycznego; Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego (art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. też uzasadnienie postanowienia SN z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX nr 490359).

W ocenie Sądu Najwyższego skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności naruszenia przepisów prawa materialnego. Jeżeli chodzi o zarzut oczywistego naruszenia art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., to sprowadza się on do kwestionowania ustalenia przez Sąd drugiej instancji pozorności umowy o pracę odwołujących się. Zarzut ten nie podlega kontroli kasacyjnej jako kwestionujący

ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku (por. wyrok SN z 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, LEX nr 604221). Należy zauważyć, że podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku było ustalenie Sądu drugiej instancji, że pomiędzy odwołującymi się doszło do zawarcia umowy o pracę, która nie była faktycznie realizowana. W tej sytuacji twierdzenie skarżącej, że nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę ani działania w celu obejścia ustawy, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował, opiera się na założeniu sprzecznym z ustaleniami faktycznymi, które wiążą Sąd Najwyższy. Niezależnie od tego, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, warto zauważyć, że pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę (por. wyrok SN z 5 października 2006 r., I UK 120/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 294). Jeżeli natomiast chodzi o zarzut oczywistego naruszenia art. 6 k.c., to zarzut ten, wobec ustalenia przez Sąd drugiej instancji pozorności umowy o pracę, sprowadza się do kwestionowania oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd drugiej instancji. Uwzględniając funkcję postępowania kasacyjnego, zarzut ten nie może uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność. W tej sprawie Sąd drugiej instancji ocenił, że organ rentowy wykazał pozorność umowy o pracę pomiędzy odwołującymi się. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 6 k.c., warto ponadto przywołać stanowisko Sądu Najwyższego przyjęte w wyroku z 4 stycznia 2008 r., I UK 223/07, LEX nr 442836, zgodnie z którym rozkład ciężaru dowodu (art. 6 k.c.) ma w postępowaniu cywilnym znaczenie wówczas, gdy istotne fakty nie zostaną udowodnione – w takiej sytuacji konsekwencje procesowe ponosi strona, na której spoczywał dowód tych okoliczności; jeżeli natomiast istotne fakty zostaną ustalone, to podlegają one ocenie z punktu widzenia przepisów prawa materialnego, niezależnie od tego, która ze stron podjęła w tym zakresie inicjatywę dowodową.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., rozstrzygnięto jak w sentencji.

